

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Національна музична Академія України
імені П. І. Чайковського**

Кафедра історії світової музики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Берегова О. М.

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ
В СУЧАСНОМУ МУЗИКОЗНАВСТВІ.
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів**

Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Освітній рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти

Ступінь вищої освіти: «Доктор філософії»

Київ – 2018 рік

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра історії світової музики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Берегова О. М.

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ
В СУЧАСНОМУ МУЗИКОЗНАВСТВІ.
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів**

СИЛАБУС

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **025 «Музичне мистецтво»**

Освітній рівень: **третій освітньо-науковий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти: **«Доктор філософії»**

Київ – 2018 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни (силабус) «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» (3 семестр) для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». 24 с.

«_____» 2018 року. 24 с.

Укладач: **Зінькевич О. С.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії світової музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Рецензенти: **Чекан Ю. І.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії світової музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Протокол від 22.05.2018 року № 9.

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор

Берегова О.М.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-наукової програми

Гарант освітньо-наукової програми
доктор мистецтвознавства, професор

Москаленко В.Г.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено

Завідувач відділу аспірантури та докторантур
кандидат мистецтвознавства, доцент

Путятицька О.В.

Схвалено Вчену радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протокол від «01» червня 2018 року №10

© Зінькевич О. С., 2018 рік

© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2018 рік

Обсяг курсу – 90 годин
 Лекційних – 20 годин
 Семінарських – 20 години
 Самостійних – 50 годин
 Іспит

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		дenna форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	02 Культура і Мистецтво	Дисципліни, які забезпечують набуття професійних компетентностей; дисципліни фундаментальної підготовки
Модулів: 2		Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів:		Семестр: 1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: — 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Теоретичні, лекційні – 20
Загальна кількість годин: 90		Практичні, семінарські: 20
Тижневих годин для денної форми навчання: <u>аудиторних</u> – 4 самостійної роботи аспіранта – 5		Самостійна робота: 50
		Індивідуальні завдання: виконання здійснюється за рахунок самостійної роботи
		Вид контролю: іспит

Предмет «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» поряд з іншими музикознавчими дисциплінами є важливою складовою підготовки аспірантів професійного напрямку «музикознавство». Програму укладено відповідно до завдань, які висуваються сучасним етапом розвитку вищої мистецької освіти в Україні.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: 1. Ознайомити аспірантів з новими дослідницькими практиками, які викликані до життя зростаючим інтересом до історико-антропологічного підходу і дозволяють створити більш об'єктивну картину явищ та подій, зрозуміти їх місце в музично-історичному (художньому) процесі.

2. Продемонструвати можливості генетико-типологічного аналізу сучасних музичних артефактів для виявлення їх художньої цінності, або «об'єму художнього відкриття».

Нові дослідницькі практики не скасовують колишніх, а доповнюють їх. Крім того, генетико-типологічний аналіз долає той «інформаційний розрив» (неузгодженість авторської та слухацької установки), який часто супроводжує сучасні високоінформативні (новаторські) тексти, – отже їй сприяє їх об'єктивній оцінці.

Основні завдання курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»:

- Сприяти усвідомленню багатоукладності та багаторівневості загального культурного контексту. Сформувати здатність проводити його дискурсивний аналіз.
- Формувати панорамне бачення музично-історичного (художнього) процесу досліджуваного періоду та орієнтацію в його художніх тенденціях, загально-стильових та індивідуально-стильових проявах.
- Вміння осмислювати конкретний період музично-історичного процесу як іманентну систему, не нав'язуючи йому ідей і поглядів іншої епохи..
- Виявляти та аналізувати реакції повсякденного життя на резонансні музичні події з урахуванням розбіжностей цих реакцій в різних соціальних верствах і стратах.
- Вміти розмежовувати у досліджуваному музичному явищі генетичні, типологічні та контактні зв'язки.
- Усвідомлювати механізм переробки сприйнятих впливів.
- Здійснювати комплексну оцінку досліджуваної музичної події (явища) з урахуванням накопичень усіх дослідницьких практик. Вміти усвідомити її (його) місце в загальноєвропейському контексті
- Володіти методикою генетико-типологічного аналізу.

Відповідно до навчального плану, предмет «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» вивчається протягом першого семестру аспірантами другого року навчання. Для повного засвоєння предмету обов'язковим є залучення знань із попередніх та супутніх навчальних дисциплін, якими є: історія філософії, історія Новітнього часу, історія світової музики, поліфонія, гармонія, аналіз

музичних творів, теорія та методологія музичної критики, іноземна мова, методологія історичного музикознавства, український музичний постмодерн та його сучасні трансформації; наукові теорії: музично-історичного процесу, спадкоємності, стадіальності.

У підготовці програми було використано:

- відповідну фахову літературу;
- власні наукові розробки.

Виходячи з того, що курс «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» систематично наповнюється новими науковими дослідженнями, науково-методичними розробками, публікаціями монографій та статей, програма цього курсу потребує постійного оновлення із застосуванням найновіших досліджень.

Програмою передбачено 40 академічних годин, завершується курс заліком.

Отримані аспірантами теоретичні знання з дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» необхідно застосувати у практичній роботі на індивідуальних заняттях із предмету «Мистецтвознавство», який є важливою складовою частиною загальної підготовки аспірантів НМАУ ім. П.І.Чайковського.

Основні форми роботи:

1. Важливою формою роботи є лекція, під час якої аспірантам у проблемному форматі даються фундаментальні, принципово важливі положення відповідних наукових напрямів, шкіл, персоналій в галузі історичної науки, мистецтвознавства та музикознавства. Дається науково обґрунтowany аналіз джерел, сучасних досліджень, музичних явищ та конкретних музичних творів.

2. Не менш важливою формою занять для усвідомлення новітніх наукових тенденцій є семінарські заняття, під час яких аспіранти мають реальну можливість на практиці перевірити отримані теоретичні знання, удосконалити методи аналізу, що є необхідною передумовою власних наукових пошуків.

В результаті вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- що таке музично-історичний процес
- в чому сутність антропологічно орієнтованої гуманітаристики
- В чому сенс міждисциплінарності.
- Види контекстів та їх смислоутворюючі функції
- Що таке «культурний герой»
- Системні та структурні чинники музично-історичного процесу
- Градації спадкоємних зв'язків за різними ознаками

вміти:

- працювати з різними типами інформації
- проводити дискурсивний аналіз загального культурного контексту.
- аналізувати досліджуваний період музично-історичного процесу з урахуванням усіх його складових.
- знаходити резонансні віддзеркалення музичних явищ та подій в немузичних контекстах художнього процесу.
- виконувати інтермедіальний аналіз
- здійснювати генетико-типологічний аналіз досліджуваного явища
- обґрунтовувати свою дослідницьку позицію

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
			Теоретичні лекційні	Практичні Семінарські/ індивідуальні	Самостійна робота	Контрольний модуль
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ I. Нові дослідницькі практики сучасної гуманітаристики та їх проекція на музикознавство						
Тема 1. Оновлення концепційних підходів і методів дослідження в сучасній гуманітаристиці як виклик часу. Значення міждисциплінарних аспектів.	4	2	2		2	—
Тема 2. Антропологічна орієнтація сучасної гуманітаристики. Нові наукові напрямки історичної науки та їх можливі проекції на музикознавство.	12	6	2	4	6	—
Тема 3. Текст і соціокультурний контекст.	16	6	2	4	10	—
Тема 4. «Новий історизм» та «Інша історія». Використання їх методів у музикознавстві	6	4	3	1	2	—
Тема 5. Поняття культурного героя. Шостакович як культурний герой епохи	16	6	3	3	10	—
Разом за модулем I:	54	24	12	12	30	
МОДУЛЬ II. Теорія спадкоємності. Методологічні та практичні аспекти						
Тема 1. Музично-історичний процес, його логіка, системні та структурні особливості.	2	2	2			—
Тема 2. Спадкоємні зв'язки в системі координат музично-історичного процесу. Їх види, функції, вектори, механізм дії.	7	2	1	1	5	—
Тема 3. Стадіальний аналіз музично-історичного процесу крізь призму теорії спадкоємності	7	2	1	1	5	—
Тема 4. Аналіз музичного твору в ракурсі теорії спадкоємності.	20	10	4	6	10	—
Разом за модулем II:	36	16	8	8	20	
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I + II:	90	40	20	20	50	

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4. 1. МОДУЛЬ І. Нові дослідницькі практики сучасної гуманітаристики та їх проекція на музикознавство

Тема 1.

Оновлення концепційних підходів і методів дослідження в сучасній гуманістиці як виклик часу. Значення міждисциплінарних аспектів.

Процес глобалізації як знак сучасності і його системний характер, що охоплює всі сфери життєдіяльності, в тому числі і науку. Посилення взаємозв'язку, взаємодії, взаємопроникнення різних наукових шкіл і методологічних течій як прояв глобалізації наукової сфери.

Постнекласичний етап в еволюції науки як епоха міждисциплінарності.

Різниця між мультидисциплінарними, міждисциплінарними і трансдисциплінарними дослідженнями, обумовлена особливостями дослідницьких завдань і специфікою когнітивних стратегій.

Нові методологічні парадигми соціальних і гуманітарних наук. Посилення антропологічного підходу.

Рекомендована література: 2, 42, 43, 46, 47, 52, 56, 61, 62, 76, 83, 85

Тема 2.

Антropологічна орієнтація сучасної гуманістики.

Нові наукові напрямки історичної науки та їх можливі проекції на музикознавство.

Можливості міждисциплінарної кооперації історичної науки і музикознавства. Криза позитивістського методу в історичній науці.

Марк Блок і методологічні парадигми «Школи анналів» - початок антропологічно орієнтованої історії. Використання методів суміжних дисциплін.

Нові масштаби міждисциплінарної співпраці в другій половині ХХ століття.

Історична антропологія та специфіка її проблематики. Нові наукові напрямки: історія ментальностей (Франція), «нова культурна історія» (США), мікроісторія (Італія), історія повсякденності (Німеччина), нова інтелектуальна історія», нова соціальна історія. Актуалізація концепцій герменевтики.

Міждисциплінарність - невід'ємний атрибут історичної антропології. Теорія синергетики - методологічне підґрунтя міждисциплінарних досліджень

Трансляція в музикознавство теорій і методів історичної антропології та інших гуманітарних наук.

Розсування дисциплінарних кордонів історії музики, розширення джерелознавчої бази, вивчення історико-музичних процесів і явищ, які раніше були поза уваги музикознавства.

Рекомендована література: 2, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 42, 47, 53, 61, 63, 68, 69, 77, 78.

Тема 3.

Текст і соціокультурний контекст.

Проблема контексту як загальна для все гуманітарних наук
Поняття «текст», поняття «контекст».

Контекст як смыслоутворюючий фактор.

Види і «радіуси» контекстів

Близькі та далекі контексти.

Помилкові контексти та приклади цього з історії музики.

Перетворення контексту в текст (музичні приклади).

Культура як текст. Культурний текст і соціальний контекст. Українське музикознавство 1940-х в «обіймах держави».

Життя художнього тексту в різних соціально-історичних контекстах на прикладі історії постановок та суспільної рецепції опери М. Глінки «Життя за Царя».

Поняття семіосфери культури (В. І. Вернадський - Ю. М. Лотман).

Діалог текстів в семіосфері культури.

Рекомендована література: 9, 19, 20, 21, 22, 29, 30, 31, 35, 38, 39, 41, 64,

88

Тема 4.

«Новий історизм» та «Інша історія».

Використання їх методів у музикознавстві.

Виникнення «нового історизму» як наукового напрямку в роботах філологів США та його подальше осмислення в дослідженнях європейських (в тому числі російських і українських) гуманітаріїв. Антропологічна основа «нового історизму» (необхідна складова - зіставлення життя автора і його ідей), проголошення важливості деталі і відтворення плоті історії через «реконтекстуалізацію» - тобто розкриття дискурсів і контекстів, в середовищі яких існує художнє явище

«Інша історія» академіка А. М. Панченко, у чомусь близька «новому історизму», але пов'язана з петербурзькою школою феноменології культури. Розподіл духовної культури на «подієву» (нові імена, ідеї, артефакти, святкування і т.ін.) і «повсякденну» (або-«обивательську»), тобто картина тих самих подій на рівні масових уявлень, з точки зору приватної людини.

Приклади використання методик, аналогічних «новому історизму» та «іншій історії» в роботах українських музикознавців.

Аналіз методологічного апарату досліджень:

- Е.Зинькевич. Киевская премьера «Жизни за Царя» в историческом пейзаже времени // М. И. Глинка. К 200-летию со дня рождения. Том 1, де шляхом реконтекстуалізації розкриваються справжні мотиви і механізми створення першого міського оперного театру в Києві (1868).

Рекомендована література: 8, 9, 41, 44, 45, 59, 60, 65, 66, 67, 71, 72, 74, 81, 82, 84

Тема 5.

Поняття культурного героя. Шостакович як культурний герой епохи.

Поняття «культурний герой» як індикатор сучасної суспільної свідомості. Класичні ознаки культурного героя і їх сучасні наукові уточнення.

Фактори формування культурного героя як соціокультурного феномену: ступінь суспільної рефлексії і спровоковані нею міфогенні процеси.

Аналіз складових поля рефлексії на творчість і особистість Шостаковича. Фактори міфологічної аберрації культурного концепту Шостаковича.

Міф Шостаковича і пушкінський міф: типологічні сходження, зумовлені єдиним алгоритмом міфостворення.

Трикстер як одна з іпостасей культурного героя. Особливості проявів трикстера в міфах сучасної культури і в феномені Шостаковича як культурного героя.

Типові для культурного героя риси рецепції Шостаковича та їх типологічна подібність з рецепцією творчості Пушкіна.

Відмінності Пушкіна і Шостаковича як культурних героїв, обумовленість цих відмінностей.

Рекомендована література: 1, 5, 32, 33, 86

4. 2. МОДУЛЬ II. Теорія спадкоємності. Методологічні та практичні аспекти

Тема 1.

Музично-історичний процес, його логіка, системні та структурні особливості.

Музично-історичний процес як складна динамічна система, яка фіксує рух музичного мистецтва і інтегрує інші - «малі» процеси (типологічні, видові, родові, стилеві і т.ін.).

Проблемні питання у вивчені музично-історичного процесу: співвіднесення періодизацій музично-історичної та загальноісторичної, різних видів мистецтва, різних національних культур.

Теорія стадіальності. Її одиниці виміру. Співвіднесеність понять стадія і період.

Поняття жанрової домінанти процесу.

Характер співвідношення художніх рядів.

Співвіднесення каузального і іманентного в художньому процесі.
1960-і рр. в українській музиці в аспекті цієї співвіднесеності.

Додаткові критерії аналізу музично-історичного процесу:

взаємовідносини музики та інших видів мистецтв; теми, що відображаються музикою; наявність та характер індивідуально-стильових течій.

Типологія культури як інструмент вивчення музично-історичного процесу з використанням різних класифікаційних розподілів: естетики тотожності і естетики протиставлення (Ю. Лотман), за типом мислення та через призму семіотики (Ю. Лотман, Б. Успенский), за моделлю комунікації, особистісного та діяльнісного підходів, через призму загальної теорії змін (І. Пригожин), ігрову теорію культури (Й. Хейзінга).

Рекомендована література: 17, 21, 25, 28, 40

Тема 2.

Спадкоємні зв'язки в системі координат музично-історичного процесу.

Їх види, функції, вектори, механізм дії.

Діапазон і якість спадкоємних і контекстних зв'язків як один з параметрів «вимірювання» художнього процесу.

Розчленування спадкоємних зв'язків за морфологічними, часовими, функціональними та іншими ознаками.

Класифікація морфологічних градацій: зовнішня схожість, запозичення, наслідування, вища форма спадкоємності (традиція присутня в «знятому» стані).

Функції впливів на сприймаючу систему.

Розподіл зв'язків за аспектами творчості (каналами впливу).

Поступальна і ретроспективна спадкоємність.

Прямий і непрямий вплив.

Контактні зв'язки. Міжнаціональні зв'язки.

Механізм спадкоємності. Методологічне обґрунтування його аналізу - діалектика загального і особливого. Якісні характеристики входження елементів впливу (традиції) в систему сприймаючого художнього явища: деформація, трансформація, дифузія, синтез, асиміляція.

Рекомендована література: 17, 21, 25, 26, 36, 37, 49, 50, 51, 54, 71, 73, 87

Тема 3.

Стадіальний аналіз музично-історичного процесу крізь призму теорії спадкоємності.

Діапазон і якість спадкоємних і контекстних зв'язків як важливий критерій стадіального аналізу музичного процесу.

Для прикладу порівнюються дві стадії музичного процесу в Україні: 1950-початок 60-х рр. і кінець 1960-1970-і рр. за рівнями:

- обсяг національної традиції, на яку спиралася в аналізовані роки українська композиторська школа;
- генетична формула української композиторської школи
- характер контактних (контекстних) зв'язків
- форми впливу (по морфології і каналах впливу)
- процеси переробки сприйнятого (механізм спадкоємності)
- жанрова домінанта процесу
- співвідношення художніх рядів та інші системні чинники художнього процесу, розглянуті в темі 1.

Проведений аналіз дозволяє охарактеризувати названі часові періоди як різні якісні стадії музичного процесу: стадія накопичення (1950-початок 60-х рр.) I стадія прискореного розвитку (кінець 1960-х - 1970-ті рр.).

Рекомендована література: 21, 26, 28, 34, 40, 90

Тема 4.

Аналіз музичного твору в ракурсі теорії спадкоємності.

Поняття «художнього відкриття» (Л. Мазель). Унікальність твору як «тільки йому властивий перетин численних повторюваностей» (Ю. Лотман). Прояв в цьому феномені діалектики загального та особливого: взаємодія загального (сприйнятого) і однічного (тобто співвідношення і переосмислення сприйнятих традицій, властиві тільки даному явищу) і - як результат - утворення окремого (особливого - тобто індивідуальний вигляд твору).

Методика аналізу музичного твору в ракурсі теорії спадкоємності, його націленість на виявлення «повторюваностей» і характеру їх переосмислення.

Демонстрація такого аналізу на прикладі однієї з українських симфоній 1970-х рр. (активної стадії музичного процесу в Україні): Симфоніста Є. Станковича, Симфонія № 3 Ю. Іщенка та ін.

Етапи аналізу твору:

- Розмежування типізованого та індивідуалізованого шарів твору з використанням методики і термінології М. Арановського
- Розмежування типологічних, генетичних і контактних зв'язків. Поняття тип, типологія. Розуміння типологічної спільноти між явищами як такої, що виникла поза впливами, в результаті аналогічних умов

громадського і мистецького розвитку і прояву єдиних закономірностей еволюції.

• Здійснення типологічної атрибуції твору, спираючись на типологічні концепції жанру симфонії в вітчизняному музикознавстві. Рівні типологічного аналізу твору

• Визначення генетичної формули твору на основі аналізу наявних в ньому традицій.

• Розкриття механізму спадкоємності. Суть мистецького відкриття в аналізованому творі.

Рекомендована література: 3, 17, 21, 23, 27, 34, 48, 57, 89

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінари проводяться у формі колективного обговорення запропонованої теми, або у формі доповідей.

Семінар 1. Історико-антропологічні дослідження. Міждисциплінарність як провідна риса дослідницької практики.

Пропоновані теми для обговорення:

- Марк Блок та його книга «Апология истории»
- Гуревич А. Я. та його роботи: Исторический синтез и школа анналов. Москва, 1993; Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. Москва, 1990
- Зразки історико-антропологічних досліджень – дослідницькі «поля» та методи:
 - Арье Ф. Человек перед лицом смерти. Москва, 1992 – як зразок історії ментальностей.
 - Марк Блок. Короли-чудотворцы. Москва, 1998 як зразок історичної антропології.
 - Гуревич А. Я. Культура и общество средневековой Европы глазами современников. Москва, 1989
 - Дарnton P. Великое кошачье побоище и другие эпизоды из истории французской культуры. Москва, 2002
 - Дэвис Н. З. Дамы на обочине. Три женских портрета XVII века. Москва, 1999 як зразок мікроісторії
 - Дюби Ж. Трехчастная модель , или представления средневекового общества о себе самом. М., 2000.

Література: 2, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 79.

Семінар 2. Текст і соціокультурний контекст.

Теми для обговорення:

- Оперна класика (Р. Вагнер, М. Глінка, П. Чайковський та ін.) в дзеркалі інтерпретацій радянської епохи.

- Марсель Брион. Повседневная жизнь Вены во времена Моцарта и Шуберта. М., 2009.
- Б. Лятошинський в контексті «антиформалістичних» акцій 1940-50х- рр.
- Книга Флоріана Іллієса «1913» в ракурсі проблеми *текст і контекст*.
Література: 9, 20, 21, 30, 35, 41, 64, 81.

Семінар 3. Реконтекстуалізація як метод дослідження

- Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам». Киев, 2002, де скрупульозно відтворюється багатовимірний і багаторівневий контекст поїздок Глінки по Україні, та Німеччині.

Література: 24, 65, 66, 67, 74

Семінар 4. Культурний концепт Д. Шостаковича у суспільній рефлексії на прикладі літературних творів:

- Джуліан Барнс «Шум времени»
- William T. Vollman «Europe Central»,
- В. Аксенов «Москва — Ква-Ква. Сцены 50-х годов»

Література: 1.5,32,33,86

Семінар 5. Аналіз Симфоністи Е. Станковича в ракурсі морфології впливів.

Література: 18, 21, 23, 26, 34, 37, 87, 89

Семінар 6. Теорія симфонії за М. Арановським.

Література: 3, 17.

Семінар 7. Перегуки текстів в семіосфері культури на прикладі «Чорної елегії» Е. Станковича.

Література: 18, 21, 29, 39, 49, 51.

Семінар 8. Генетико-типологічний аналіз Synfonia Larga Е. Станковича.

Література: 17,18,23,26,34, 89.

Семінар 9. Генетико-типологічний аналіз Четвертої симфонії В. Сильвестрова.

Література: 17, 21, 23, 26,27, 34, 89.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

При засвоєнні курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» індивідуально-самостійна робота відіграє важливу роль передовсім у загальній та фаховій підготовці аспіранта. Вона формує професійні уміння і навички, підвищує загальний культурний рівень майбутніх науковців.

Індивідуальна-самостійна робота аспіранта виявляється в опрацюванні спеціальної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у музикознавчих напрямах, персоналіях, вміти здійснювати аналіз і давати оцінку складним явищам музичної культури.

Зміст індивідуально-самостійної роботи визначається специфікою навчальної дисципліни, де самостійне набуття знань і пізнавальна активність аспіранта є складовою його навчання. Викладач допомагає відпрацювати основні теми, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямків і тем індивідуально-самостійної роботи. Звертає увагу на спрямованість навчання за принципом послідовності. Викладач готує аспіранта до самостійного розв'язання навчальних завдань, підтримує ініціативу у доборі додаткових навчальних джерел. З цією метою пропонуються різноманітні творчі завдання для індивідуального розвитку аналітичного мислення.

Індивідуально-самостійна робота аспіранта здійснюються під контролем викладача. Педагог зобов'язаний здійснювати огляд тем, передбачених для індивідуально-самостійного опрацювання аспірантами, із зазначенням рекомендованої літератури і творів для аналізу.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» вивчається протягом першого семестру другого року навчання спеціальності *музикознавство* і передбачає теоретичне лекційне навчання, семінарські заняття.

На теоретичних лекційних заняттях аспіранти повинні опрацювати складні питання історичних, теоретичних та методологічних аспектів розвитку музикознавчого знання.

На семінарських заняттях аспіранти повинні виявити рівень засвоєння навчального матеріалу, уміння орієнтуватися в основних питаннях розвитку музикознавства, його дослідницьких практиках.

Самостійна робота передбачає поглиблена вивчення навчального матеріалу, розширення інформаційного простору шляхом опрацювання додаткової літератури, прослуховування музичних творів, ознайомлення з нотним текстом.

Наприкінці аспіранти отримують залік згідно виконаних впродовж семестру робіт: рефератів, доповідей, участі у групових обговореннях.

8. ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

1. Предмет і метод історичної антропології
2. Що таке труд історика за книгою Марка Блока «Апологія історії»
3. Основоположні ідеї книги Л. Фєвра «Бои за історію». Москва, 1991.
4. Д. Шостакович як головний герой роману William T. Vollman «Europe Central»
5. Музика Д. Шостаковича в романі William T. Vollman «Europe Central». Міфи реалії.
6. Механізми міфологізації особистості Д. Шостаковича в романі В. Аксёнова «Москва — Ква-Ква. Сцени 50-х годов»
7. «Свідоцтво» Соломона Волкова у науковому музикознавчому дискурсі.
8. Семантичний інваріант жанру симфонії за М. Арановським та його проекція на сучасний симфонізм
9. Генетико-типологічний аналіз твору (за вибором аспіранта)

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль та облік успішності

З метою визначення повноти та тривкості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» у навчальному плані передбачено залік у кінці семестру. Оцінка визначається згідно виконаних впродовж семестру робіт: рефератів, доповідей, виступів у групових обговореннях.

Критерії оцінок

На оцінку «5»:

A (90-100 балів) робота аспіранта, яка виявляє бездоганні знання з музикознавчих проблем. Враховується також виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

B (84–89 балів) заслуговують знання аспіранта що допускають незначні неточності стосовно концептуальних теоретичних аспектів. Враховується також виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

C (74–83 балів) заслуговують знання аспіранта що допускають певні неточності, помилки, неповноту аргументації щодо історико-теоретичних концептуальних аспектів, стану музикознавчих досліджень . При цьому також враховується виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»

D (66–73 балів) заслуговує робота аспіранта, в якій допущені грубі помилки, незнання навчального матеріалу в межах програми навчального

курсу; при цьому також враховується рівень виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти».

E (61–65 балів) заслуговує робота аспіранта яка не демонструє розуміння суті теоретичних питань внаслідок невідвідування лекційних і практичних занять та несистематичного виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»

FX (21–60 балів) виставляється аспірантові, який не продемонстрував належного рівня знань навчального матеріалу в межах програми курсу «Методологічні засади сучасного філософського знання: школи, напрями, персоналії»; припустився грубих змістовних помилок, які свідчать про відсутність відповідних знань або їх поверховість; не виконав жодного самостійного та індивідуального завдання, передбаченого навчальною програмою; не вміє узагальнювати та аргументувати власну думку з теоретичних основ навчальної дисципліни. Аспірант може бути допущений до повторного складання іспиту.

F (0–20 балів) виставляється аспірантові, який не орієнтується в теоретичних питаннях навчального матеріалу в межах програми курсу; не виконав жодного самостійного завдання, передбаченого навчальною програмою; не відвідав жодного лекційного заняття, а тому обов'язково зобов'язаний повторно прослухати та вивчити навчальну дисципліну «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C		
66–73	D	задовільно	
61–65	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
21–60		незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичним забезпеченням дисципліни з курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» є:

1. Робоча програма з курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»

2. Підручники, посібники та монографії (див. Рекомендована література).

3. Наукові статті (див. Рекомендована література).

4. Науковий досвід та наукові розробки укладача Програми (див. Рекомендована література).

11. МУЗИЧНІ ТВОРИ, ЯКІ АНАЛІЗУЮТЬСЯ В ПРОЦЕСІ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМИНАРСЬКИХ ТА САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

1. Буєвський Б. Симфонія №4
2. Зубицький В. Камерна симфонія №2.
3. Іщенко Ю. Симфонія №3
4. Карабиць І. Симфонія №1 «П'ять пісень про Україну»
5. Лятошинський Б., Симфонія №3
6. Прокоф'єв С. Класична симфонія (№1)
7. Сильвестров В. Класична увертюра, Симфонія №4
8. Станкович Є. Симфоніста, Synfonia Larga, «Чорна елегія», Симфонія №3 «Я стверджуюсь» на слова П. Тичини
9. Шостакович Д. Соната для виолончели оп.40, Симфонії №№ 5, 8, квартет №8, оп.110.
10. Штогаренко А. Симфонія №3 «Київська»

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аксенов Василий. Москва ква-ква. URL: <http://knjky.ru/books/moskva-kva-kva>
2. Апрыщенко В. Ю. Историческая антропология в контексте современного историописания. URL: <http://window.edu.ru/resource/355/70355/files/rsu739.pdf>
3. Арановский М. Введение // Симфонические исследования. Ленинград: Советский композитор, 1979. С. 14-39.
4. Арье Ф. Человек перед лицом смерти. Москва: Прогресс, 1992. 520 с.
5. Барнс Джалиан. «Шум времени». Москва: Азбука-Аттикус, 2016. 256 с.
6. Блок Марк. Апология истории. Москва: Наука, 1986. 256 с.
7. Блок Марк. Короли-чудотворцы. Москва: Языки русской культуры 1998. 712 с.
8. Борисенко Александра. Чужая повседневность // «Иностранная литература» 2009, №12 С. 122-130.

9. Брион Марсель. Повседневная жизнь Вены во времена Моцарта и Шуберта. Москва: Молодая гвардия, 2009. 359 с.
10. Гинзбург К. Сыр и черви. Картина мира одного мельника, жившего в 16 в. Москва: «Российская Политическая Энциклопедия», 2000. 272 с.
11. Гуревич А. Я. Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. Москва: Искусство, 1990. 395 с.
12. Гуревич А. Я. Исторический синтез и школа анналов Москва: Индриг, 1993. 327 с.
13. Гуревич А. Я. Культура и общество средневековой Европы глазами современников. Москва: Искусство, 1989. 368 с.
14. Дарnton Р. Великое кошачье побоище и другие эпизоды из истории французской культуры. Москва: Новое литературное обозрение, 2002. 384 с.
15. Дэвис Н. З. Дамы на обочине. Три женских портрета 17 века. Москва: Новое литературное обозрение, 1999. 391 с.
16. Дюби Ж. Трехчастная модель, или представления средневекового общества о себе самом. Москва: Языки русской культуры, 2000. 320 с.
17. Зинькевич Е. Введение // Динамика обновления. Украинская симфония на современном этапе в свете диалектики традиции и новаторства. Киев: Музична Україна, 1986. С. 65-84, 125-141.
18. Зинькевич Е Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича. Сумы: Слобожанщина, 1999. 202 с.
19. Зинькевич Е Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича. Ужгород: Ліра, 2002. 208 с.
20. Зінькевич О. Лірична симфонія: питання типології (на матеріалі українського симфонізму) // Mundus musicae. Тексты и контексты. Избранные статьи. Київ: Задруга, 2007.
21. Зинькевич Е Концерт и парк на крутояре... (Киев музыкальный XIX-начала XX ст.). Очерки. Київ: ДУХ I ЛІТЕРА, 2003. 316 с.
22. Зинькевич Е «Память об исчезающем времени. Страницы музыкальной летописи». Киев : Нора-принт, 2005. 239 с.
23. Зинькевич Е Mundus musicae. Тексты и контексты. Избранные статьи. Киев: Задруга, 2007. 616 с.
24. Зинькевич Е. 1949 год в судьбе Л. Я. Хинчин. // Festschrift кафедрі історії музики етносів України та музичної критики. Київ, 2014. С. 212-231.
25. Зинькевич Е. Генетико-типологический аспект в анализе современной музыки. // Mundus musicae. Тексты и контексты. Киев: Задруга, 2007. С. 41-49.
26. Зинькевич Е. Киевская премьера «Жизни за Царя» в историческом пейзаже времени. // Mundus musicae. Тексты и контексты. Киев: Задруга, 2007. С. 160-176.
27. Зинькевич Е. Логика художественного процесса как историко-методологическая проблема. // Музично-історичні концепції у минулому і сучасності. Львів : Сполом, 1997. С. 49-55.

28. Зинькевич Е. Методологические аспекты проблемы традиции и новаторства // Исторические аспекты теоретических проблем в музыказнании. Киев, 1985. С. 65-80.
29. Зинькевич Е. Пение мира о самом себе (В.Сильвестров) // *Mundus musicae*. Тексты и контексты. Киев: Задруга, 2007. С. 377-399.
30. Зинькевич Е. Від «історії-розвіді» до «історії-проблеми». // Музично-історичні концепції у минулому і сучасності. Львів: Сполом, 1997. С. 74-80.
31. Зинькевич Е. С. Переклички текстов в семиосфера культуры. // Музика у просторі культури // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2004. Вип. 33. С. 106-114.
32. Зинькевич Елена. Контекст как смыслообразующий фактор. // Смыслові засади музичної творчості. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2006. Вип. 59. С. 3-10.
33. Зинькевич Е. С. Оперный театр в социокультурном пространстве города. Киевский оперный, 1860-1870-е годы. // «Социология музыки: новые стратегии в гуманитарных науках». Москва: Композитор, 2011. С. 237-249.
34. Зинькевич Е. С. Шостакович как культурный герой эпохи. // Современное музыкознание в мировом научном пространстве.: [научные труды Белорусской государственной академии музыки]. Минск : БГАМ, 2010. Вып. 23. С. 300-312.
35. Зинькевич Е. С. Прогулки с Шостаковичем. // *Mundus musicae*. Тексты и контексты. Киев, 2007. С. 566-598.
36. Зинькевич Е. С. Значение генетико-типологического аспекта в анализе современной музыки // Музыкальное произведение: сущность, аспекты анализа: сб. ст. Київ : Музична Україна, 1988. С. 96-102.
37. Зинькевич Елена. По страницам забытых стенограмм (Б. Лятошинский и 1948 год). // Музыкальная академия, 1996. № 1. С. 37-38.
38. Зинькевич Елена. Жизнь традиций. // Борис Николаевич Лятошинский : сб. ст. Київ : Музична Україна, 1987. С. 168-176.
39. Зінькевич О. Дражнити гусей» по-прокоф'євськи (симфонічні дебюти Валентина Сильвестрова і Євгенія Станковича). // Часопис, 2012 №4 (17)
40. Зінькевич Олена Музикознавство та державна ідеологія: досвід, втрати, проблеми. // Філософія. Історія культури. Освіта. Третій міжнародний конгрес україністів 26-29.08.1996. Харків : Око, 1996. С. 294-305.
41. Зінькевич Олена. Пам'ять культури і сучасна композиторська творчість. // Мистецькі обрїї, 2001-2002 : Альманах / ред.-упор. В. А. Щербак. Київ : АМУ, 2003. С. 149-154.
42. Зінькевич Олена. Музичний процес чи його імітація? // Музика. 1993. № 1. С. 6-8.
43. Иллиес Флориан. 1913. Лето целого века. Москва: Ад Маргинем 2013. 272 с.
44. Историческая антропология. Лекция URL: <http://novist20w.narod.ru/lec-2-istantr.htm>
45. Касавин И. Т. Междисциплинарное исследование: к понятию и типологии // Вопросы философии. 2010. № 4. С. 61–73.

46. Кашурников Н. Феноменология и другая история Петербурга в работах А. М. Панченко // Звезда, 2009 № 2. С. 194-199.
47. Кибальник Сергей. Александр Михайлович Панченко и петербургская школа «феноменологии культуры» // Звезда. 2008. № 2. С. 307-329.
48. Князева Е. Н. Трансдисциплинарные стратегии исследований URL: https://iphras.ru/uplfile/evolep/helena/knyazeva_e_n_193_2.pdf
49. Кром М. М. Историческая антропология. учебное пособие URL: <https://www.twirpx.com/file/1385155/>
50. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. Москва: Искусство, 1970. 384 с.
51. Лотман Ю. М. Анализ поэтического текста: структура стиха. Ленинград: Просвещение, 1972. 272 с.
52. Лотман Ю. Культура и взрыв. Москва: Гнозис, 1992. 272 с.
53. Лубский А. В. Междисциплинарные научные исследования: когнитивная «мода» или социальный «вызов» // Социологические исследования. 2015 № 10. С. 3-11.
54. Лубский А. В. Гуманизация исторической науки: становление когнитивной субъектности и сетевых структур // Ейдос: Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2009. Вип. 4. С. 33–53.
55. Ляшенко І. Ф. Національні традиції в музиці як історичний процес. Київ: Музична Україна, 1973. 326 с.
56. Методологические основы научного познания / под. ред. Попова П. В. Москва: Высшая школа, 1972. 272 с.
57. Методологические проблемы дисциплинарных и междисциплинарных исследований в социально-гуманитарных науках: коллективная монография. Санкт-Петербург, 2010. 250 с.
58. Михайлов М. Стиль в музыке. Ленинград: Музыка, 1981. 264 с.
59. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. Москва: Музыка, 1982. 319 с.
60. Панченко А. А. От «топики культуры» к «истории обывателя» // Звезда. 2007. № 2. С. 120-123.
61. Панченко А. М. «Другая история» // Я эмигрировал в Древнюю Русь. Санкт-Петербург, 2005. С. 489-495.
62. Поршнева О. С. Междисциплинарные методы в историко-антропологических исследованиях. Изд-во Уральского университета, 2005. 136 с.
63. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. Москва, Прогресс, 1986. 432 с.
64. Прохорова Ирина. Новая антропология культуры. НЛО, № 100. С. 9-16
65. Раку Марина. Музыкальная классика в мифотворчестве советской эпохи. Москва, НЛО, 2014. 720 с.
66. Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Ч. 1.: Украина. Киев, 2000. 221 с.

67. Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам». Часть II. Глинка в Германии, или Апология романтического сознания. Киев, 2002. 508 с.
68. Тышко С. Путешествие М. И. Глинки на Кавказ: новое о попутчиках и о встречах на водах. // Искусство музыки. Теория и История. URL: [2013 № 7](#).
69. Февр Л. Бои за историю. Москва: Наука, 1991. 635 с.
70. Хейзинга Йохан. Homo ludens. Москва: ПРогресс, 1992. 464 с.
71. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу. Київ: Логос, 2009. 227 с.
72. Чекан Ю. Историко-функциональное исследование музыкальных произведений (на примере Шестой симфонии Чайковского): дис... канд. Искусствоведения : спец. 17.00.03 / Музыкальное искусство / Нац. Муз. акад. Украины им. П. И. Чайковского. Киев, 1992.
73. Чекан Ю. Шоста симфонія Чайковського в історико-функціональному висвітленні (до постановки проблеми) // сб. П. І. Чайковський та Україна. Київ, 1991
74. Чередниченко Татьяна. Избранное. Москва, 2012. 349 с.
75. Эткинд Александр. Новый историзм, русская версия// URL: [«НЛО» 2001, №47](#).
76. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с.
77. Berkhofer, Robert F. Beyond the Great Story. History as Text and Discourse. Cambridge; L, 1995. 381 p.
78. Chartier R. Cultural History. Between Practices and Representations. Ithaca, N. Y., 1988. 210 p.
79. Constructing the Past. Essays in Historical Methodology. Cambridge, 1985. 224 p.
80. Darnton R. The Great Cat Massacre and Other Episodes in French Cultural History. New York, 1984. 298 p.
81. Exploring avenues to interdisciplinary research: from cross- to multi- to interdisciplinarity / Ed. by M. Karanika-Murray, R. Wiesemes. Nottingham: Nottingham University Press, 2009. 200 p.
82. Illies Florian. 1913. The year before the storm. Melville House; Reprint edition, 2014. 272 p.
83. New Historicism and Renaissance Drama, ed. Richard Wilson and Richard Dutton. London, 1992. 264 p.
84. Palmer C. L. Work at the boundaries of science: information and the interdisciplinary research process. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2010
85. Storey J. From Popular Culture to Everyday Life. N.Y., 2014. 160 p.
86. Transdisciplinarity: theory and practice / Ed. by B. Nicolescu. New York: Hampton Press, 2008.
87. Vollman William T. Europe Central. 832 p.
88. Zinkevych E. Die Reception österreichisch-deutscher Musik in Ukrainischen Symphonien. // Musikgeschichte zwischen Ost-und Westeuropa. Tagungsbericht Chemnitz 1995. Academia Verlag, 1996. P. 239-245.

89. Zinkevych E. Musical art in the socio-cultural structure of Kiev during the 1860s and 70s.// Music- Stadt. Traditionen und Perspektiven urbaner Musikkulturen. Band 1.– Gudrun Sdhröder Verlag.– Leipzig, 2011. P. 323-332.
90. Zinkevych E. Ukrainische Sinfonik der Gegenwart. // Sowjetische Music im Licht der Perestroika. Laaber-Verlag, 1990. P. 73-80.
91. Zinkevych E. The Ukrainian Composers' School in the Socio-Cultural Context of the 20-th Century. // Nationale Music in 20. Jahrhundert. Gudrun Schröder Verlag. Leipzig, 2004. P. 155-164.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
3. Структура навчальної дисципліни	7
4. Програма навчальної дисципліни	8
4. 1. МОДУЛЬ І. Нові дослідницькі практики сучасної гуманітаристики та їх проекція на музикознавство	8
4. 2. МОДУЛЬ ІІ. Теорія спадкоємності. Методологічні та практичні аспекти.....	10
5. Теми семінарських занять	13
6. Індивідуальні завдання	15
7. Методи навчання.....	15
8. Теми рефератів	16
9. Методи контролю.....	16
10. Методичне забезпечення	18
11. Музичні твори, які аналізуються в процесі лекційних, семінарських та самостійних занять	18
12. Рекомендована література.....	18